

Rīgā, 2016. gada 28. oktobrī

Adresāts:
SIA "Kaugas"
Reģ.nr. 52103074671
Ļāvu iela 17
Liepāja LV-3411, Latvija

Kopija:
Dabas aizsardzības pārvalde
Baznīcas iela 7
Sigulda LV-2150, Latvija

EKSPERTA ATZINUMS

Nr. 2016/46

1. Eksperta atzinuma mērķis

Eksperta atzinuma sagatavošanas mērķis ir pēc SIA "Kaugas" pasūtījuma Dabas aizsardzības pārvaldes publiskā iepirkuma "Aleju apsekošana un izvērtēšana" (Nr. DAP 2016/22) ietvaros sniegt eksperta vērtējumu par 22.11.2005. MK noteikumos Nr.888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām" iekļauto **Ruskulovas lapegļu aleju** tās izpētes un robežu izvērtēšanas kontekstā. Mērķa sasniegšanai izvirzīti šādi uzdevumi (1) izvērtēt alejas aizsardzības statusu un tās novērtējumu teritorijas plānošanas dokumentos (2) veikt alejas apsekošanu dabā, lai pārbaudītu, vai alejā ir īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju atradnes, novērtēt alejas nozīmi konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanā ilgtermiņā (4) sniegt rekomendācijas nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu veikšanai alejā konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanas kontekstā (5) pēc projekta "Aleju apsekošana un izvērtēšana" tehniskajā specifikācijā atrodamās aleju apsekošanas un dižkoku uzmērīšanas anketas reģistrēt alejas koku skaitu, alejas kopgarumu, kā arī reģistrēt alejā augošos dižkokus. (6) apzināt pieejamo kultūrvēsturisko informāciju par Ruskulovas lapegļu aleju (7) balstoties uz izpētes rezultātiem sniegt ieteikumus par alejas robežas optimālo novietojumu no bioloģiskās vērtības, alejas saglabāšanas viedokļa un ainaviskās situācijas.

Eksperta atzinums ir sagatavots par sugu grupām – sūnas, ķērpji. Atzinumā ir sniegta informācija par 14.11.2000. LR MK noteikumos Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" uzskaitītajām sūnu un ķērpju sugām.

Eksperta atzinums ir sagatavots divos identiskos eksemplāros (katrs uz 7 lpp), viens no tiem tiek iesniegts atzinuma pasūtītājam SIA "Kaugas", otrs paliek eksperta rīcībā.

2. Eksperta atzinuma sagatavošanas metodes

Alejas esošais aizsardzības statuss noteikts, balstoties uz Dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols" datiem, kā arī Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām. Alejas statusa izvērtējums teritorijas plānošanas dokumentos sniegts, aplūkojot 13.10.2011. LR Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5. pantā minētos dokumentus teritorijai, kurā atrodas aleja. Šie dokumenti ir (1) nacionālajā līmenī - Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija un Nacionālais attīstības plāns (2) reģionālajā līmenī - plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija un attīstības programma (3) vietējā līmenī - vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģija, attīstības programma, teritorijas plānojumi, lokālpilnoājumi, detālpilnoājumi. Atzinumā apskatīti tieši reģionāla un vietējā līmeņa teritorijas plānošanas dokumenti, īpašu uzmanību pievēršot vietēja līmeņa plānošanas dokumentiem, jo tie vistiešāk nosaka attiecīgās teritorijas izmantošanu.

Datu iegūšanā par īpaši aizsargājamajām sūnu un ķērpju sugām izmantota vizuālās uzskaites metode, alejā veicot katra alejas koka apskati ar mērķi konstatēt aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas. Visas aizsargājamo sugu atradnes un dižkoki kartēti izmantojot GPS uztvērēju Garmin GPSmap 64 (izmantota LKS-92 koordinātu sistēma).

Alejā veikta dižkoku uzmērīšana, aizpildot dižkoku anketu. Koku diametri noteikti ar mērlenti 1,3 m augstumā virs sakņu kakla, kā arī 1,3 m augstumā virs zemes. Koku augstums noteikts vispirms dabā uzņemot dižkoka fotogrāfiju, kurā redzams dižkoks un pie koka novietota mērlente viena metra augstumā. Augstuma uzmērīšana veikta datorā GIMP 2.8. programmā ar *Measure tool* rīku, izmērot attēlotā dižkoka un pie tā novietotās mērlentes augstumu pikseļos un pēc tam proporcionāli izrēķinot koka augstumu metros.

Alejas kopgarums noteikts *Google maps* karšu pārlūkā atrodot attiecīgo aleju un izmantojot pārlūkā pieejamo attāluma mērīšanas funkciju.

Par aleju aizpildīta aleju apsekošanas anketa, izņemot sadaļas par apdraudējumiem un alejas ieteicamo apsaimniekošanu. Alejas koku uzskaitē veikta, izejot aleju visā tās garumā un uzskaitot katru aleju veidojošo koku (atzīmēta koka suga un stāvoklis skalā no 1-5, kur 1 apzīmē mirušo koku, bet 5-ideālu stāvokli), atzīmēti arī celmi un tukšās vietas alejas koku rindās, kur kādreiz ir auguši alejas koki. Uzskaitē nav ietverti izteikti jaunāki un nesen stādīti koki. Raksturīgo koku diametra un augstuma mērījumiem izmantotas iepriekš aprakstītās dižkoku uzmērīšanas metodes. Apsekošanas anketā norādītās koordinātas uzņemtas ar GPS uztvērēju Garmin GPSmap 64 (izmantota LKS-92 koordinātu sistēma).

Kultūrvēsturiskā informācija par Ruskulovas lapegļu aleju iegūta, apzinot pieejamo informāciju interneta resursos.

3. Alejas aizsardzības statuss

Ruskulovas lapegļu aleja ir valsts nozīmes aizsargājams dabas piemineklis – aizsargājama aleja. Ruskulovas lapegļu alejas aizsardzības statusu, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumus nosaka 02.03.1993. likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām", kā arī uz tā pamata izdotie 16.03.2010. MK noteikumi Nr. 264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas

noteikumi” un 22.11.2005. MK noteikumi Nr. 888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām”.

4. Alejas novērtējums teritorijas plānošanas dokumentos

Ruskulovas lapegļu aleja atrodas Kārsavas novada Salnavas pagasta teritorijā.

Teritorijas izmantošanu vietējā līmenī nosaka šādi teritorijas plānošanas dokumenti:

- Kārsavas novada teritorijas plānojums 2012. – 2024. gadam
- Kārsavas novada attīstības programma 2012. – 2018. gadam
- Kārsavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013. - 2030. gadam.

Reģionālā līmenī teritorijas attīstību nosaka:

- Latgales programma 2010 – 2017
- Latgales stratēģija 2030.

Kārsavas novada teritorijas plānojuma 2012. – 2024. gadam vides pārskatā un paskaidrojuma rakstā norādīts, ka saskaņā ar 22.11.2005. MK noteikumiem Nr. 888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām” novadā atrodas viena aizsargājama aleja - Ruskulovas lapegļu aleja. Kā novada nozīmes kultūrvēsturisks objekts teritorijas plānojumā noteikts Ruskulovas muižas parks, objekta aprakstā norādīts, ka parka lepnums ir simtgadīgo lapegļu aleja, kas ir valsts aizsardzībā. Ruskulovas aleja attēlota paskaidrojuma raksta pielikumā “Kārsavas novada aizsargājamās dabas teritorijas un objekti, bioloģiskie zālāji”. Ruskulovas aleja kā aizsargājama aleja atzīmēta arī Kārsavas novada teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 414.3. apakšpunktā, noteikumu 415. punkta norādīts, ka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izmantošanu reglamentē 16.03.2010. MK noteikumi Nr. 264 “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”. Ruskulovas lapegļu aleja kā aizsargājama aleja attēlota teritorijas plānojuma grafiskajā daļā (1) Salnavas pagasta pašreizējās izmantošanas kartē (2) Salnavas pagasta plānotās (atļautās) izmantošanas kartē.

Kārsavas novada attīstības programmas 2012. – 2018. gadam pašreizējās situācijas analīzes daļā un vides pārskatā Ruskulovas lapegļu aleja atzīmēta kā aizsargājams dabas pieminekļis – aizsargājama aleja. Attīstības programmas stratēģiskajā daļā kā viena no vidēja termiņa prioritātēm norādīta prioritāte VP8/ Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un dabas resursu ilgtspējīga izmantošana. Kā viens no uzdevumiem šīs prioritātes ietvaros paredzēts uzdevums U8.4.3. Izgatavot informatīvos materiālus par novada dabas pieminekļiem un rekreācijas teritorijām.

Kārsavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2013. - 2030. gadam nav informācijas par Ruskulovas lapegļu aleju, stratēģijā minēts, ka Kārsavas novadā ir 2 īpaši aizsargājamas dabas teritorijas – dabas liegums “Kreiču purvs” un dabas parks “Numernes valnis”. Stratēģija paredz, ka dabas aizsardzība un bioloģiskās daudzveidības saglabāšana ir svarīgi priekšnoteikumi Kārsavas novada attīstībai nākotnē. Stratēģijā iekļautajās vadlīnijās ainaviski vērtīgo teritoriju, kultūrvēsturisko objektu, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju attīstībai un plānošanai cita starpa noteikts, ka “īpaši aizsargājamajās dabas teritorijās, kultūras pieminekļu un to aizsardzības zonu teritorijās, plānojot ar tūrismu un rekreāciju saistītas darbības, jāņem vērā šo teritoriju normatīvajos aktos, dabas aizsardzības plānos, uzturēšanas režīma noteikumos iekļautās prasības”.

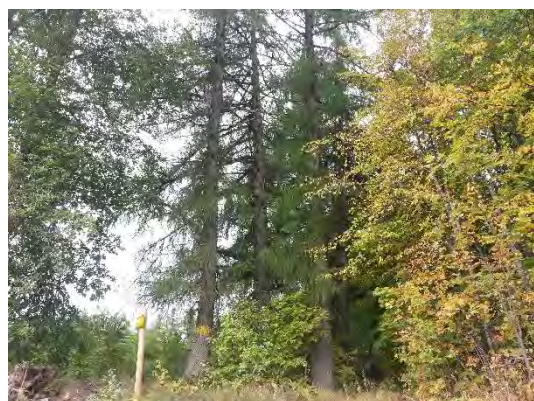
Latgales programmā 2010 – 2017 un Latgales stratēģijā 2030 nav informācijas par Ruskulovas lapegļu aleju. Šajos plānošanas dokumentos galvenais uzsvars likts uz Latgales reģiona ezeriem kā dabas tūrismu veicinošām dabas teritorijām.

5. Alejas apsekošana

Ruskulovas lapegļu aleja apsekota 2016. gada 18. septembrī plkst. 12:40 – 15:10. Apsekošanas laikā ir mākoņains, mēreni silts laiks bez nokrišņiem.

6. Alejas un tai piegulošās teritorijas vispārīgs raksturojums

Ruskulovas lapegļu alejas shēma un robežu apraksts dots 22.11.2005. MK noteikumu Nr.888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām” 27. pielikumā. Ruskulovas lapegļu aleja veido divus atzarus, no kuriem abi ved uz muižas vējdzirnavām. Garākais alejas atzars savieno vējdzirnavas ar tagadējo Dzirnavu ielu, savukārt īsākais atzars ved uz vējdzirnavām no tagadējā Salnavas – Rogovkas ceļa. Alejas īsākais atzars ir 90 m garš un to veido vidēju līdz lielu dimensiju lapegles, kopā uzskaitītas 23 lapegles, kā arī uzmērīta viena dižlapegle. Lapegles šajā atzarā stādītas divās rindās, alejas sākumdaļā pie Rogovkas – Ruskulovas ceļa koku rindu vidus ir aizaudzis (1.attēls). Aleja turpinās uzkalnā, kur to pa vidu šķērso tuvējo māju piebraucamais ceļš, aiz piebraucamā ceļa alejas rindu vidus, starp lapeglēm izvietota lauksaimniecības tehnika un citi lauku saimniecības piederumi (2. attēls).

1.attēls. Ruskulovas alejas īsākais atzars tā sākumdaļā pie Salnavas – Rogovkas šosejas. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016

2.attēls. Ruskulovas alejas īsākais atzars tā vidusdaļā, redzami starp lapeglēm izvietotie saimniecības piederumi. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

Ruskulovas lapegļu alejas garākais atzars ir 165 m garš, to veido vidēju dimensiju lapegles, šajā atzarā kopā uzskaitītas 54 lapegles, neviens dižkoks nav uzmērīts. Alejas atzars ved no Dzirnavu ielas līdz vējdzirnavām. Lapegles atzarā stādītas divās rindās, daļā alejas no Dzirnavu ielas puses alejas rindu vidus ir izplauts, tajā novietota kokmateriālu grēda, kā arī piekabe (3. attēls), otrā alejas atzara daļā, tuvojoties dzirnavām, alejas rindas aizaugušas ar kļavu atvasēm. Alejas atzars noslēdzas krūmājā pie dzirnavām (4.attēls).

3.attēls. Ruskulovas alejas garākais atzars tā sākuma daļā pie Dzirnavu ielas. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

4.attēls. Ruskulovas alejas garākais atzars tā beigu daļā pie vējdzirnavām. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

Ruskulovas lapegļu alejai piegulošās teritorijas veido lauku dzīvojamās mājas (5.attēls), meža zemes, lauksaimniecības zemes, kā arī vecās vējdzirnavas, kas atrodas pie abu alejas atzaru krustojuma (6. attēls).

5.attēls. Skats uz Ruskulovas lapegļu alejas garāko atzaru, priekšplānā – lauku mājas pagalms. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

6. attēls. Ruskulovas vecās vējdzirnavas. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

7. Alejā konstatētās īpaši aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas un alejas nozīme šo sugu saglabāšanā

Ruskulovas lapegļu alejā nav konstatētas īpaši aizsargājamās sūnu sugas. Alejā ir konstatēta viena īpaši aizsargājamā ķērpju suga – brūngalvainā henotēka *Chaenotheca phaeocephala*, kurai alejā atzīmētas 7 atradnes. Sugas atradnes alejā ir labā stāvoklī, vairākas atradnes ir nelielas, tomēr lielākajā atradnē sugas laponis noklāj koku aptuveni 0,05 m² lielā laukumā. Apkopojot iegūto informāciju par sugas atradnēm, var secināt, ka Ruskulovas lapegļu aleja ir nozīmīga no īpaši aizsargājamās ķērpju sugas *Chaenotheca phaeocephala* saglabāšanas viedokļa.

8. Ieteikumi alejas apsaimniekošanai

No alejā konstatētās īpaši aizsargājamās ķērpju sugas *Chaenotheca phaeocephala* aizsardzības viedokļa alejā prioritāri nepieciešams saglabāt sugas atradnes kokus.

9. Alejas kultūrvēsture

Ruskulovas lapegļu aleja pieder pie Ruskulovas muižas apstādījumiem. Tūrisma portālā *visitlatgale.lv* par Ruskulovas muižu un lapegļu alejām sniegts šāds apraksts: “Ruskulovas muiža tika celta 18.gs. Tā piederēja grāfam Tolstojam, vēlāk baronam Levenšteīnam, bet ap 1897 – 1899.gadu Krievijas cara Nikolaja II mātei Romanovai. Tā atradās Krievijas caru ceļa uz Eiropu malā. Ruskulovas muižas parks ir regulārā plānojuma parks ar 18. gs. stādītiem kokiem. Parkā tika iestādītas divdesmit eksotisku koku un krūmu sugas. Muižas parks aizņem 2,7 ha platību. Ozols parka centrā sasniedz gandrīz 4,2 metru apkārtmēru, bet lielākais parka lepnums ir simtgadīgu lapegļu aleja. Staigājot pa parka simtgadīgajām alejām, var baudīt dabas veldzējošos pieskārienus. Lapegļu aleja savieno Ruskulovas muižas parku ar vējdzirnavām. No parka uzkalniņa, kur atrodas senas vējdzirnavas, paveras lieliska ainava uz tuvāko apkārtni. Šī uzkalniņa malā atrodas zviedru kara kapi, kas atrodas valsts aizsardzībā.”

10. Ieteikumi alejas robežu izmaiņām

Ņemot vērā apkopoto informāciju par alejā konstatētajām aizsargājamo sugu atradnēm, alejas kultūrvēsturisko nozīmi un alejas ainavisko situāciju, ieteicams Ruskulovas lapegļu aleju saglabāt valsts nozīmes aizsargājamo aleju sarakstā tās esošajās robežās.

11. Atzinumā norādītie normatīvie akti

Noteikumi par aizsargājamām alejām: Ministru kabineta 2005. gada 22. novembra noteikumi Nr. 888, Latvijas Vēstnesis, 2005, 8. augusts, Nr. 196 (3354)

Teritorijas attīstības plānošanas likums: LR 2011. gada 13. oktobra likums, Latvijas Vēstnesis, 2011, 2. novembris, Nr.173 (4571)

Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām: LR 1993. gada 2. marta likums, Latvijas Vēstnesis, 1993, 25. martā, Nr. 5

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi: Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 264, Latvijas Vēstnesis, 2010, 30. martā, Nr. 50 (4242)

12. Atzinumā norādītie teritorijas plānošanas dokumenti

Kārsavas novada teritorijas plānojums 2012. – 2024. gadam. Apstiprināts ar Kārsavas novada domes 2012. gada 22. oktobra lēmumu Nr. 12, 10. §. Izstrādātājs: SIA “Sustainable Advanced Solutions
Pieejams: http://www.karsava.lv/viewpage.php?page_id=41

Kārsavas novada attīstības programma 2012. – 2018. gadam. Apstiprināta ar Kārsavas novada domes 2011. gada 21. decembra lēmumu Nr. 17, 11. §. Izstrādātājs: SIA “Sustainable Advanced Solutions”.
Pieejama: http://www.karsava.lv/viewpage.php?page_id=41

Kārsavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013. - 2030. gadam. Apstiprināta ar Kārsavas novada domes 2013. gada 28. novembra lēmumu Nr. 14, 15. §. Izstrādātājs: SIA "LMR project".

Pieejama: http://www.karsava.lv/viewpage.php?page_id=41

Latgales programma 2010 – 2017. Apstiprināta ar 2010. gada 1. decembra Latgales plānošanas reģiona Attīstības padomes sēdes lēmumu. Izstrādātājs: "Grupa 93". Pieejama: <http://www.latgale.lv/lv/padome/planosana>

Latgales stratēģija 2030. Apstiprināta ar 2010. gada 1. decembra Latgales plānošanas reģiona attīstības padomes sēdes lēmumu. Pieejama: <http://www.latgale.lv/lv/padome/planosana>

13. Atzinuma sagatavošanā izmantotie informācijas avoti

Ruskulovas muiža, parks un vecās vējdzirnavas. Pieejams: <http://visitlatgale.com/lv/objects/view?id=349>

Atzinuma sniedzējs

Evita Oļehnoviča

Sugu un biotopu eksperte biotopu grupās: meži un virsāji, purvi;

sugu grupā: sūnas

Sertifikāta numurs: 128

Sertifikāta derīguma termiņš: 13.11.2014.- 12.11.2017.

